

a.remissvar@regeringskansliet.se
a.jam@regeringskansliet.se

diarienummer A2025/00432

Remissvar på SOU 2025:28 slutbetänkandet Frihet från våld, förtryck och utnyttjande - En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter

Inledning

Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset, STR-T, är företrädare för den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset samt minoritetsspråket meänkieli. STR-T har tagit del av slutbetänkandet SOU 2025:28 Frihet från våld, förtryck och utnyttjande - En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter och får härmed avge följande remissvar.

Övergripande synpunkter och utgångspunkter för remissvar

Mot bakgrund av STR-T:s mandat att bevaka samhällsfrågor gällande den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset, nedan kallad TKL, har STR-T huvudsakligen beaktat utredningen och dess förslag gällande hur det påverkar minoriteten TKL. Sådana delar av utredningen som faller utanför detta område har lämnats utan avseende i remissvaret.

Utöver ovanstående får STR-T även konstatera att regeringen i december 2024 lämnat uppdrag till såväl Länsstyrelsen i Östergötlands län som Jämställdhetsmyndigheten att förbereda verksamhetsöverflytt av de uppgifter som Länsstyrelsen ansvarat för såsom nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck¹. Förslaget om att inrätta ett nationellt samordningscentrum kommer därför endast kort bemötas nedan då åtgärden i viktiga avseenden redan är beslutad.

Centralisering och samordning av arbetet mot våld och förtryck

Vad avser den föreslagna, övergripande centraliseringen och inrättandet av ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten får STR-T särskilt erinra om följande. Även om centraliseringar av liknande slag kan ha positiva effekter även i lokalt och regionalt avseende är det särskilt viktigt att slå vakt om de värden som riskerar att gå förlorade.

Med ett större lokalt och regionalt ansvar i sakfrågan kommer även en större kunskapsbas och en närmare förankring i lokalsamhället genom myndigheternas närhet till de personer som berörs av arbetet. Kunskapen kan särskilt omfatta minoriteter i området och den sociala och kulturella

¹ Regeringsbeslut 2024-12-12 A2024/01395.

miljö våldsutsatta personer vistas i och de villkor de lever under. En nära koppling till lokalsamhället ger ofta en bättre bild av de intersektionella frågor som präglar samhällen och regioner där större grupper av minoriteter finns. Då det lokala och regionala ansvaret minskar i omfattning och styrning överflyttas till en nationell myndighet finns en klar risk att kunskapen inte överförs, inte minst då sådan kännedom kan vara personbunden. Vid ett genomförande av den föreslagna strategin behöver ansvarig myndighet således säkerställa att viktig kunskap inte går förlorad.

Minoritetspolitisk inverkan och underlag för utredningens förslag

STR-T får särskilt framhålla att ett framgångsrikt arbete mot våld och förtryck av det slag utredningen behandlar förutsätter en mycket god kännedom om de särskilda strukturer som våldet och förtrycket sker i. Utan sådan kännedom kommer insatser mot våld och förtryck av utsatta grupper att vara verkningslösa då de inte kommer kunna riktas till rätt personer eller med rätt tilltal.

Vid en genomgång av de referenser som utredningen inhämtat samt de aktörer som utredarna träffat finns till synes inte någon med kunskap om minoriteten TKL. Minoriteten är inte heller namngiven i utredningen vid något tillfälle vilket är en brist. Minoriteter som helhet benämns och även romska och samiska kvinnor, dock inte TKL. Minoriteter är inte en homogen grupp och kan inte heller behandlas som sådan och utredningen uppvisar stora brister i detta avseende. Bristerna borde ha åtgärdats i ett tidigare skede och kan inte läkas genom att inhämta remissyttrande från STR-T efter att utredningen färdigställts.

Då ingen information inhämtats eller beaktats avseende minoriteten TKL kan inte heller utredningens överväganden och förslag till nationell strategi eller konsekvensbedömningen av förslagen anses omfatta minoriteten. Detta då kunskap om TKL saknas och inga särskilda överväganden gjorts. Att en statlig utredning uppvisar sådana brister är beklämmande och skadligt för minoriteten TKL:s förtroende för det nationella arbetet mot våld och förtryck.

Av expertgruppen GREVIO:s första Baseline Evaluation Report² för Sveriges implementering av Istanbulkonventionen riktas kritik mot Sverige på ett flertal punkter. STR-T fäster särskild vikt vid den skarpa kritik som i rapporten riktas mot Sverige avseende bristen på data och kunskap om de nationella minoriteterna samt uppmaningen om att täcka de kunskapsluckor som existerar.

GREVIO uttalar särskilt avseende intersektionell diskriminering att Sveriges betydande ansträngningar att arbeta mot våld mot kvinnor ofta inte omfattar kvinnor som hör till de nationella minoriteterna och vars livsval, kulturella sammanhang och beroendeställning skiljer sig markant från majoritetssamhället.

² Europarådet (2019). GREVIO Baseline Evaluation Report Sweden, Rapport GREVIO/Inf(2018).

Kritiken från GREVIO bör tas på största allvar och konkreta åtgärder bör snarast vidtas för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden enligt såväl nationell lag som internationella konventioner. STR-T ser emellertid att ifrågavarande utredning och de förslag den resulterat i inte innebär någon bättring då den präglats av en fullständig avsaknad av underlag och kunskap om minoriteten TKL och minoritetens kulturella och sociala strukturer. Det innebär i förlängningen att könsrelaterat och hedersrelaterat våld och förtryck mot TKL riskerar att varken upptäckas eller förhindras vilket är djupt olyckligt.

Avslutande synpunkter

Utöver ovanstående har STR-T inga ytterligare synpunkter utan överlämnar härmed remissvaret för beaktande.

Berett av *Tove Uusitalo*

Göran Fjällborg ordförande

Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset

